

- permanența metodelor;
- separarea patrimoniului și datoriilor,
- necompensarea;
- consecvența prezentării.

1.5.2. Informația din rapoartele financiare trebuie să corespundă următoarelor caracteristici calitative:

- inteligibilitatea;
- relevanța;
- credibilitatea;
- comparabilitatea.

1.5.3. Principiile de bază, caracteristicile calitative specificate în prezentul subarticol se aplică în conformitate cu standardele naționale de contabilitate.

1.5.4. Abateri de la principiile de bază și/sau de la caracteristicile calitative specificate în prezentul subarticol pot fi admise în cazuri excepționale. Orice astfel de abateri, precum și motivele care le-au determinat, trebuie prezentate în notele explicative împreună cu o valoare a efectului acestora asupra activelor, datoriilor, situației financiare și a profitului sau pierderii.

1.6. Responsabilitatea pentru organizarea și ținerea contabilității o poartă conducătorul instituției care creează condiții necesare pentru organizarea corectă a contabilității, întocmirea și prezentarea oportună a rapoartelor, asigură îndeplinirea riguroasă de către toate subdiviziunile cu profil economic a cerințelor contabilului-șef privind întocmirea documentelor și prezentarea informației necesare pentru ținerea contabilității și întocmirea rapoartelor financiare.

1.7. Contabilitatea la instituție este ținută de către serviciul contabil, care constituie o subdiviziune structurală autonomă.

1.8. Contabilul-șef asigură controlul și reflectarea în conturile contabile a tuturor operațiunilor economice efectuate, prezentarea informației operative și întocmirea rapoartelor financiare în termenele stabilite, poartă răspundere pentru respectarea principiilor metodologice de organizare a contabilității.

1.9. Contabilul-șef, de comun cu conducătorul, semnează documente contabile care servesc drept temei pentru primirea și predarea valorilor materiale, mijloacelor bănești, precum și privind datoriile financiare, comerciale și calculate.

1.10. Contabilului-șef i se interzice să primească spre executare documente privind operațiunile economice care contrazic prevederilor actelor normative și încalcă disciplina contractuală și financiară.

1.11. Rapoartele financiare ale instituției, cu excepția Raportului privind fluxul mijloacelor bănești, se întocmesc în baza contabilității de angajamente.

II. Reguli generale privind contabilitatea elementelor patrimoniale

2.1. Active nemateriale.

În componența activelor nemateriale intră programele informaționale, autorizarea de acreditare, utilizate mai mult de un an. Activele nemateriale se reflectă în contabilitatea financiară și bilanțul contabil la valoarea de intrare sau reevaluată care cuprinde:

- valoarea de procurare a activelor nemateriale,
- cheltuielile de aducere a activului nematerial în stare de lucru pentru utilizarea acestuia după destinație.

Amortizarea activelor nemateriale se calculează prin metoda liniară, ținând cont de durata de utilizare a acestora.

2.2. Mijloace fixe.

În componența mijloacelor fixe sunt incluse obiecte cu valoarea unitară de peste 3000 lei și durata de funcționare utilă mai mare de un an.

Intrarea mijloacelor fixe în contabilitate se reflectă la valoarea de intrare sau reevaluată, care este egală pentru:

- a) mijloacele fixe create de instituție – cu valoarea efectivă,
- b) clădirile și construcțiile executate în antrepriză – cu valoarea contractuală a obiectului, inclusiv impozitele prevăzute de legislația în vigoare,
- c) mijloacele fixe procurate contra plată de la alte întreprinderi și persoane fizice,
 - clădiri și construcții – cu valoarea de cumpărare plus cheltuielile legate de reparație și aducerea acestora în stare de lucru.
 - Mașini și utilaje – cu valoarea de cumpărare și cheltuielile privind procurarea acestora (asigurarea, taxe vamale, impozite și taxe nerecuperabile, cheltuieli de transport), cheltuielile de montare, instalare, experimentare.
- d) mijloacele fixe procurate pe calea schimbului – cu valoarea activelor primite pe calea schimbului sau predate pentru schimb,
- e) mijloacele fixe primite cu titlul gratuit – cu valoarea obiectelor stabilită în actele de primire-predare.

Uzura mijloacelor fixe se calculează prin metoda liniară, luându-se ca bază durata de funcționare utilă a acestora și valoarea uzurabilă.

Valoarea uzurabilă a unei unități de mijloace fixe se determină, pornind de la valoarea de intrare a obiectului minus valoarea rămasă probabilă. Valoarea rămasă a mijloacelor fixe se calculează pentru fiecare obiect în momentul dării în folosință a acestora, luând ca bază de calcul procentul stabilit de instituție în raport cu valoarea de intrare a obiectelor.

Durata de funcționare utilă a mijloacelor fixe utilizate în activitatea serviciului este redusă pînă la 25% în legătură cu exploatarea mai mult de 2 schimburi, exploatarea în condiții nefavorabile, exploatarea în unitățile de transport.

Reparația capitală a clădirilor se efectuează pentru menținerea acestora în stare de lucru normală, care nu duce la creșterea productivității serviciului. Cheltuielile pentru aceste reparații se consideră drept consumuri și cheltuieli ale perioadei, adică se trec la cheltuieli curente.

Investițiile și reparațiile capitale a mijloacelor fixe de la care instituția nu obține avantaje economice mai mari decît cele inițiale, se consideră drept cheltuielile ale perioadei de gestiune, în care au fost suportate.

Contabilizarea mijloacelor fixe este efectuată la contul 123 „Mijloace fixe” cu utilizarea conturilor de gradul III, cu divizarea mijloacelor fixe primite cu titlul gratuit, în formă de subvenții sau ajutor umanitar.

2.3. *Stocuri de mărfuri și materiale.*

Stocuri de mărfuri și materiale cu excepția obiectelor de mică valoare și scurtă durată sînt reflectate în rapoartele financiare la valoarea cea mai mică dintre cost și valoarea realizabilă netă.

Materialele intrate la instituție se înregistrează la intrări în depozitele corespunzătoare, loturile de materiale transmise nemijlocit în subdiviziuni, se reflectă în contabilitate ca intrate la depozit și transmise în subdiviziuni.

Mișcarea internă a materialelor presupune transmiterea acestora de la depozit la depozit, precum și între subdiviziunile instituției.

Eliberarea materialelor se efectuează în baza documentelor primare întocmite în modul corespunzător – bonuri de consum la eliberarea în cadrul subdiviziunilor instituției după cantitate, dacă depozitele nu sînt dezintegrate teritorial. În cazul cînd depozitele sînt dezintegrate din punct de vedere teritorial se întocmește factura, aprobată prin Hotărîrea Guvernului nr. 294 din 17.03.1998 cu privire la executarea Decretului Președintelui RM nr. 406-II din 23.12.1997.

Eliberarea materialelor se efectuează după metoda de identificare FIFO – stocurile de mărfuri și materiale intrate primele sînt primele ieșite.

Contabilizarea medicamentelor și articolelor parafarmaceutice se reflectă la subcontul 2111 „Materii prime și materiale de bază”.

Înregistrarea medicamentelor se efectuează pe tipuri de grupuri;

- medicamente;
- medicamente psihotrope;
- medicamente stupifiante;
- alcool etilic;
- medicamente ajutor umanitar;
- articole parafarmaceutice.

Decontarea medicamentelor și articolelor parafarmaceutice la acordarea serviciilor medicale se efectuează la eliberarea din farmacia subdiviziunii în secțiile (subdiviziunile) cu excepția medicamentelor psihotrope, stupifiante și supraactive.

Procurarea carburanților se efectuează în formă de tichete.

Contabilizarea tichetelor pentru carburanți este reflectată la subcontul 2113 „Combustibil” cu utilizarea conturilor de gradul III:

21131 „Tichete, carburanți și lubrifianți primite”;

21132 „Tichete, carburanți și lubrifianți eliberate în gestiune”;

Decontarea carburanților se efectuează în baza normelor aprobate pentru fiecare model, marca și modificare de automobil exploatat, anotimp. Drept temei pentru decontarea carburanților servesc foile de parcurs cu indicațiile vitezometrului.

Contabilitatea cărbunelui se reflectă la subcontul 2113 „Combustibil” cu utilizarea contului de gradul III 21132 „Tichete, carburanți și lubrifianți eliberate în gestiune”.

Decontarea cărbunelui și lemnului se efectuează în baza normativelor aprobate de către conducător/fondator. Drept temei pentru decontare servește actul de decontare pentru numărul de sobe, sau capacitatea cazanului.

Contabilizarea pieselor de schimb se reflectă la subcontul 2115 „Piese de schimb”.

Decontarea pieselor de schimb se efectuează de către comisie în baza actului de decontare a pieselor de schimb, aprobat de conducător/fondator.

Anvelopele procurate separat de mijlocul de transport, precum și anvelopele utilizabile demontate la ieșirea mijloacelor de transport se contabilizează la subcontul 2115 „Piese de schimb”.

Contabilitatea analitică a anvelopelor se ține pe tipuri.

Contabilizarea operațiunilor de exploatare și decontarea a anvelopelor se efectuează în baza ordinului Ministerului Finanțelor nr. 87 din 23.12.04 „Cu privire la modul de contabilizare a cheltuielilor aferente schimbului anvelopelor și acumulatele la mijloacele de transport”.

Valoarea anvelopelor procurate împreună cu mijloacele de transport se include în valoarea de intrare a acestora și se trece la consumuri sau cheltuieli prin calcularea uzurii mijloacelor de transport.

Valoarea anvelopelor procurate separat de mijloacele de transport se trece la consumuri sau cheltuieli în conformitate cu kilometrajul parcurs efectiv.

Valoarea anvelopelor procurate separat de mijloacele de transport la transmiterea acestora în exploatare se decontează la cheltuieli anticipate curente în contul 251 „Cheltuieli anticipate curente” cu utilizarea subcontului 2513 „Evidența anvelopelor și acumulatele”.

La demontarea anvelopelor uzate de pe mijlocul de transport se întocmește procesul-verbal de decontare a anvelopelor.

Acumulatele procurate separat de mijlocul de transport se contabilizează la subcontul 2115 „Piese de schimb”.

Valoarea acumulatele la transmiterea acestora în exploatare se decontează la cheltuieli anticipate curente în contul 251 „Cheltuieli anticipate curente” cu utilizarea subcontului 2513 „Evidența anvelopelor și acumulatele”. Cota valorii acumulatele aferentă perioadei de gestiune curentă se determină luând ca bază

valoarea și termenul de exploatare a acestora, care se stabilește de instituție de sine stătător în conformitate cu documentația tehnică.

La demontarea acumulatorilor se întocmește procesul-verbal de decontare a acumulatorului.

Materialele de construcție și alte materiale sînt folosite pentru asigurarea bunei funcționalități ale instituției și prestării serviciilor.

Contabilizarea altor materiale se reflectă la subcontul 2116 „Alte materiale”. Drept temei pentru decontarea servește actul de decontare.

Contabilizarea materialelor de construcție se reflectă la subcontul 2118 „Materiale de construcție”. Drept temei pentru casare servește actul de executare a lucrărilor.

Materialele înregistrate la intrări în urma decontării mijloacelor fixe se înregistrează în conturile contabile la valoarea venală.

Materialele înregistrate la intrări sub formă de subvenții sau ajutor umanitar se înregistrează în conturile contabile la valoarea venală (de intrare). Subvenții sau ajutoarele umanitare sub formă de active pe termen scurt sau materializate în active pe termen scurt se constată prin metoda venitului, iar subvenții sau ajutoarele materiale sub formă de active pe termen lung sau materializate sub formă de active pe termen lung – prin metoda capitalului conform prevederilor SNC 20 „Contabilitatea subvențiilor de stat și publicitatea informației eferente asistenței de stat”.

2.4. *Obiecte de mică valoare și scurtă durată.*

Obiecte de mică valoare și scurtă durată sînt active valoarea unitară a cărora este mai mică decît plafonul stabilit de legislație, indiferent de durata de exploatare sau cu o durată de serviciu mai mică de un an, indiferent de valoarea unei unități. În componența obiectelor de mică valoare și scurtă durată sînt incluse instrumentele și dispozitivele cu destinație generală și specială, utilajul de schimb, ambalajul tehnologic, inventarul de producție și de uz casnic, îmbrăcămintea și încălțăminte specială și dispozitivele de producție, lenjeria, construcțiile și dispozitivele provizorii, alte obiecte (vasele, inventarul sportiv și turistic, prelate etc.)

Obiectele de mică valoare și scurtă durată, valoarea unitară a cărora este mai mică de ½ din plafonul stabilit, urmează să fie casate la cheltuieli sau consumuri pe măsura predării acestor obiecte de la depozit în exploatare.

Pentru obiectele de mică valoare și scurtă durată, valoarea unitară a cărora depășește ½ din plafonul stabilit, în cazul livrării de la depozit în exploatare, uzura se calculează în proporție de 100% din valoarea acestora diminuată cu valoarea probabilă rămasă. La întreprinderile de stat și întreprinderile, în care cota statului în capitalul statutar constituie cel puțin 51% pe toată durata de exploatare, gestionării țin contabilitatea utilizării acestora pe grupe stabilite. Uzura se trece la cheltuielile sau consumurile întreprinderii în funcție de destinația utilizării obiectelor de mică valoare și scurtă durată. La ieșirea obiectelor de mică valoare și scurtă durată valoarea uzurabilă este trecută la diminuarea uzurii calculate anterior.

Pentru construcțiile speciale provizorii neprevăzute în lista de titluri, dispozitive și instalații uzura se calculează pe toată durata de funcționare utilă, iar dacă această durată depășește termenul de construcție a obiectului de bază, pornind de la durata construcției acestuia. Uzura calculată pentru construcțiile speciale provizorii prevăzute în lista de titluri, dispozitive și instalații se include în componența cheltuielilor generale administrative aferente construcției obiectului de bază.

2.5. Creanțe.

Creanțele cuprind datoriile altor întreprinderi și persoane fizice față de instituție aferente facturilor comerciale, veniturilor calculate, avansurilor acordate etc.

Creanțele pe termen lung și scurt sunt reflectate în contabilitate la valoarea nominală.

Creanțele în valută străină se reflectă în rapoartele financiare în valută națională, prin aplicarea cursului de schimb valutar al BNM la data întocmirii documentelor justificative, la finele perioadei de gestiune și la data achitării acestora.

Contabilitatea analitică a creanțelor se ține pe fiecare debitor.

Decontarea creanțelor dubioase în contabilitate financiară se efectuează cu raportarea directă la cheltuielile perioadei de bază conform:

- listei de inventariere a creanțelor și datoriilor;
- ordinul conducătorului instituției privind decontarea creanțelor.

2.6. Mijloacele bănești.

Soldurile mijloacelor bănești în casă, la conturi curente în valută națională, în valută străină în bancă sînt reflectate în bilanț la suma nominală.

Operațiunile în casierie sînt efectuate conform prevederilor „Normelor pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națională a Republicii Moldova” aprobate prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 764 din 25.11.1992 cu modificările și completările ulterioare.

Decontările dintre instituție și întreprinderi pe angajamente, de regulă, se efectuează prin virament.

2.7. Cheltuieli anticipate.

Cheltuielile anticipate sînt reflectate în bilanț în posturi distincte și se trec la consumuri sau cheltuieli pe măsura survenirii perioadei aferente. Ele cuprind:

- cheltuielile privind abonarea la literatura tehnică și periodică,
- plata de chirie calculată în avans,
- plata poliței de asigurare,
- alte cheltuieli.

2.8. Capital propriu.

Capitalul propriu cuprinde capitalul social și suplimentar, rezervele, profitul (pierderea) nerepartizat al perioadei de gestiune curente și precedente și capitalul secundar.

Capitalul social este stabilit de către fondator cu indicarea valorii lui și introducerea schimbărilor respective în statut.

Majorarea (micșorarea) capitalului social al instituției poate fi efectuată de către fondatori.

Instituția creează rezerve în conformitate cu prevederile „Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice”, aprobat de Ministerul Sănătății prin ordin nr. 9 din 17.01.2009 și Statutul instituției. Pentru generalizarea informației privind existența și mișcarea rezervelor este utilizat contul 322 „Rezerve prevăzute de statut”.

Rezervele create pot fi utilizate:

- pentru reparația mijloacelor fixe, inclusiv reparația clădirilor;
- pentru fortificarea posibilităților tehnico-materiale, informaționale și umane;
- pentru implementarea tehnologiilor moderne;
- conform altor prevederi ale Regulamentului privind modul de formare și direcțiile de utilizare a rezervelor instituțiilor medico-sanitare publice.

2.9. *Datorii.*

În componența datoriilor sînt incluse datoriile aferente facturilor comerciale, bugetului, personalului și altor creditori.

Datoriile aferente facturilor comerciale se constată și se evaluează la suma nominală, inclusiv TVA și alte impozite și taxe.

Datoriile constatate se reflectă în contabilitate în baza contabilității de angajamente – atunci cînd au fost înregistrate conform documentelor contabile, fiind incluse în rapoartele financiare în perioada la care se referă.

Contabilizarea datoriilor aferente facturilor comerciale este reflectată la conturile:
521 „Datorii pe termen scurt privind facturile comerciale”;
539 „Alte datorii pe termen scurt”.

Datorii rezultate din alte operațiuni – datorii față de titularii de avans privind sumele:

- deplasărilor în interes de serviciu;
- reciclarea și perfecționarea cadrelor;
- acoperirea unor cheltuieli;
- stingerea datoriilor instituției;
- indemnizațiile tinerilor specialiști;
- alte datorii.

Pentru contabilizarea decontărilor cu personalul instituției privind alte operațiuni este destinat contul 532 „Datorii față de personal privind alte operațiuni” cu următoarele subconturi:

5321 „Datorii față de titularii de avans”;
5322 „Datorii față de personal privind alte operațiuni”.

Datoriile calculate sunt datorii față de alte persoane fizice și juridice, în special, față de personalul instituției, organele asigurărilor sociale, companiile de asigurări, bugetul de stat, diverși creditori. Remunerarea muncii este calculată în conformitate cu Legea salarizării nr. 847-XY din 14.02.2002 cu modificările și completările ulterioare, Hotărîrii Guvernului despre aprobarea regulamentului privind salarizarea angajaților din instituțiile medico-sanitare publice încadrate în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală nr. 1593 din 29.12.2003.

Pentru generalizarea informației privind decontările cu personalul aferente retribuiților este destinat contul 531 „Datorii față de personal privind retribuirea muncii” cu următoarele subconturi:

5311 „Datorii privind retribuirea muncii”,

5312 „Datorii față de deponenți”

Datoriile privind asigurările sunt obligatorii și benevole.

Sumele contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii se determină în mărimea stabilită prin Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pentru anul bugetar respectiv.

Contabilizarea contribuțiilor individuale de asigurări sociale de stat obligatorii calculate și achitate în luni diferite se reflectă la contul 229 „Alte creanțe pe termen scurt” cu utilizarea contului de gradul III 2292 „Creanțe pe termen scurt ale companiilor de asigurări”.

Sumele primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală se determină în mărime stabilită prin Legea cu privire la fondurile de asigurări obligatorii de asistență medicală pentru anul bugetar respectiv.

Contabilizarea primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală calculate și achitate în luni diferite se reflectă la contul 535 „Datorii preliminare” cu utilizarea subcontului 5354 „Datorii preliminare privind primele de asigurare obligatorie de asistență medicală”.

Impozitele și taxele sunt plăți obligatorii calculate în conformitate cu prevederile Codului fiscal.

Evidența analitică a datoriilor privind decontările cu bugetul se ține pe feluri de taxe și impozite.

Contabilizarea impozitelor și taxelor se reflectă la contul 534 „Datorii privind decontările cu bugetul” cu utilizarea subconturilor.

Contabilizarea subvențiilor se reflectă prin metoda venitului, care prevede constatarea subvențiilor de stat, ca mijloace speciale primite (datorii), iar după îndeplinirea condițiilor aferente acordării acestora, ca venit al perioadelor în care au fost efectuate cheltuielile privind utilizarea subvențiilor.

Existența și mișcarea subvențiilor de stat este reflectată la contul 342 „Subvenții”.

Existența și mișcarea finanțărilor cu destinație specială este reflectată la contul 423 „Finanțări și încasări cu destinație specială”. Sumele utilizate ale finanțărilor și încasărilor cu destinație specială se trec la venituri, în funcție de destinație în perioada în care au fost efectuate cheltuielile.

2.10. Conversia valutei străine.

Mijloacele bănești, creanțele, capitalul nevărsat și datoriile în valută străină se reflectă în rapoartele financiare în valută națională, conform prevederilor S.N.C. 21 „Efectele variațiilor cursurilor valutare”.

2.11. Venituri.

Venituri se constată în baza contabilității de angajamente în perioada de gestiune în care au fost obținute, indiferent de momentul efectiv al intrării mijloacelor bănești

sau altei forme de compensare. Constatarea venitului se admite cu respectarea următoarelor criterii:

- existența unei certitudini ferme că avantajele economice ce fac obiectul tranzacției vor fi obținute de instituție;
- existența unei posibilități reale de a determina cu exactitate suma venitului.

Venitul din activitatea operațională

Venitul provenit din acordarea serviciilor de asistență medicală se constată în baza contabilității de angajamente, conform clauzelor stipulate în contract (CNAM) la finele perioadei de gestiune și se reflectă la activitatea de bază a instituției.

Venitul nu se constată pe baza plăților intermediare și a avansurilor încasate de la beneficiari pînă la încheierea perioadei de gestiune.

Veniturile care apar în procesul desfășurării activității de bază a instituției, însă nu se referă la clauzele contractului CNAM se includ în venituri operaționale.

Veniturile din activitatea neoperațională includ:

- venituri din activitatea de investiții;
- venituri din activitatea financiară;
- venituri excepționale;

Veniturile din activitatea de investiții se țin pe tipurile lor, pe sursele de obținere.

Plusurile de active pe termen lung constatate la inventariere sunt reflectate la valoarea de piață.

Veniturile din dobânzi se constată pe baza corelației temporale (în funcție de timp scurs), luînd ca baza de calcul cota procentuală în contractul încheiat.

Veniturile din activitatea financiară cuprind sumele rezultate din transmiterea în arendă finanțată a activelor nemateriale și materiale pe termen lung, valoarea activelor intrate cu titlul gratuit, veniturile sub formă de diferențe favorabile de curs valutar.

Veniturile excepționale cuprind sumele primite de la organele de stat, companiile de asigurări, întreprinderile și persoanele fizice sub formă de recuperare a pierderilor din calamități, perturbații politice, accidente și alte evenimente excepționale.

Venitul sub formă de recuperare ale prejudiciului material se constată numai după decizia judecătorească. În acest caz mărimea venitului pentru fiecare perioadă de gestiune ulterioară se determină cu suma recuperării primite sau care urmează a fi primită de la persoana vinovată.

Veniturile anticipate – venituri obținute în perioada de gestiune, dar aferente perioadelor viitoare, sunt reflectate la un cont separat în contabilitate și se includ în veniturile curente pe măsura sosirii perioadei de gestiune aferente. Ele cuprind:

a) plata pentru chirie primită în avans:

b) sumele care urmează să fie recuperate de persoanele vinovate în următoarele perioade de gestiune.

Pentru generalizarea informației privind veniturile instituției sînt destinate conturile clasei a 6 „Venituri”.

Conturile de venituri se închid la finele anului de gestiune cu contul 351 „Rezultatul financiar total” și la începutul anului următor nu au sold.

2.12. *Consumuri și cheltuieli.*

Consumuri – resurse consumate pentru prestarea serviciilor în scopul obținerii unui venit.

Consumuri directe – consumuri identificate nemijlocit pe un anumit obiect de cheltuieli.

Consumuri indirecte – consumuri care nu pot fi identificate direct pe un obiect concret de cheltuieli.

Consumuri variabile – consumuri care se modifică în raport cu volumul lucrărilor executate, serviciilor prestate.

Consumuri constante – consumuri care rămân constante într-un anumit diapazon de modificări, indiferent de modificările volumului serviciilor sau activității de afaceri a personalului de conducere.

Consumuri directe de materiale – valoarea materiei prime, materialelor, semifabricatelor, utilizate pentru prestarea serviciilor care în mod substanțial intră în componența acestora și se includ direct în costul serviciilor finite.

Consumuri directe privind retribuirea muncii – consumuri privind remunerarea salariaților, incluse în mod direct în costul serviciilor finite.

Consumuri indirecte de producție – consumuri aferente deservirii și conducerii subdiviziunilor care nu pot fi incluse în mod direct în costul serviciilor finite.

Cheltuieli – toate cheltuielile și pierderile perioadei care se scad din venit la calcularea profitului (pierderii) perioadei de gestiune.

Cheltuielile activității operaționale – cheltuielile aferente desfășurării activității de bază a instituției.

Cheltuielile activității de investiții – cheltuieli și pierderi aferente scoaterii din funcțiune a activelor pe termen lung.

Cheltuielile activității financiare – cheltuieli rezultate din modificarea mărimii și structurii capitalului propriu și împrumuturilor (creditelor).

Pierderi excepționale – pierderi suportate ca rezultat al evenimentelor care nu țin de activitatea ordinară.

Costul vânzărilor – o parte din consumuri, care se trec la serviciile prestate.

Cheltuieli ale perioadei – de gestiune cheltuieli pentru comercializarea serviciilor, administrative, de deservire, de organizare a prestării serviciilor.

Cheltuieli anticipate – cheltuieli apărute în perioada de gestiune, dar aferente perioadelor viitoare (de exemplu, plățile în avans aferente chiriei etc.).

Contribuțiile pentru asigurările sociale și asistența socială se efectuează din toată suma calculată pentru retribuirea muncii în conformitate cu legislația în vigoare.

În componența consumurilor, care se includ în costul serviciilor se prevăd următoarele articole: consumuri de materiale, consumuri privind remunerarea muncii, consumuri indirecte de producție.

Consumurile de materiale incluse în costul serviciilor finite cuprind consumuri de materiale.

Consumurile directe de materiale cuprind valoarea materialelor, utilizate în procesul de prestare a serviciilor incluse în costul serviciilor finite, și anume:

- a materiilor prime și materialelor, care constituie baza serviciilor acordate sau o componentă indispensabilă la prestarea lor;
- a combustibilului de toate tipurile, consumat în scopul prestării serviciilor;
- a energiei de toate felurile (electrică, termică, aer comprimat, frig, apă etc.), consumate în scopul prestării serviciilor, de transport și aferente altor necesități de producție ale instituției.

Consumurile privind retribuirea muncii cuprind salariul de bază și cel suplimentar, diverse sporuri, adaosuri, premii calculate personalului care lucrează nemijlocit în domeniul prestării serviciilor.

Cheltuielile se reflectă în contabilitate și rapoartele financiare în baza contabilității de angajamente în perioada în care s-au produs și cuprind cheltuielile activităților operaționale, de investiții, financiare, precum și pierderile excepționale.

Cheltuielile activității operaționale a instituției includ costul serviciilor prestate și cheltuielile perioadei de gestiune.

Cheltuielile sînt reflectate în contabilitate în baza contabilității de angajamente, serviciilor prestate în acea perioadă în care au apărut, indiferent de momentul achitării efective a acestora, și cuprind cheltuielile activității operaționale, neoperaționale, privind impozitul pe venit.

Cheltuielile activității operaționale includ:

- costul serviciilor prestate, care cuprinde consumurile de materiale, consumurile privind retribuirea muncii, consumurile indirecte;
- cheltuielile perioadei de gestiune, care includ cheltuielile comerciale, cheltuielile generale și administrative, alte cheltuieli operaționale.

Cheltuielile activității financiare includ cheltuielile:

- privind arenda finanțată a activelor materiale pe termen lung;
- privind diferențele de curs valutar;
- alte cheltuieli ale activității financiare.

Cheltuielile activității de investiții includ cheltuielile:

- privind ieșirea activelor nemateriale;
- privind ieșirea activelor materiale pe termen lung;
- privind ieșirea activelor financiare pe termen lung;
- din reevaluarea activelor pe termen lung;
- alte cheltuieli ale activității de investiții.

Cheltuielile activității neoperaționale cuprind:

- cheltuielile activității de investiții;
- cheltuielile activității de financiare;
- pierderile excepționale.

Pierderile excepționale cuprind:

- pierderile provocate de calamitățile naturale;

- pierderile rezultate din perturbările politice;
- pierderile ocazionate de modificarea legislației Republicii Moldova.

Pentru generalizarea informației privind cheltuielile instituției sînt destinate conturile din clasa 7 „Cheltuieli”.

În contabilitate se respectă principiul necompensării, care prevede reflectarea separată a veniturilor și cheltuielilor și nu se admite compensarea lor reciprocă pe parcursul anului de gestiune. Conturile de cheltuieli se închid la finele anului de gestiune cu contul 351 „Rezultatul financiar total” și la începutul anului următor nu au sold.

În costul serviciilor de asistență medicală prestate se includ cheltuielile conform prevederilor „Metodologiei stabilirii tarifelor pentru prestarea serviciilor medico-sanitare” aprobate prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 1128 din 28.08.2002.

La cheltuieli generale și administrative sînt atribuite:

- uzura și cheltuielile privind reparația și întreținerea mijloacelor fixe cu destinație generală;
- amortizarea activelor nemateriale cu destinație generală;
- cheltuielile privind retribuirea muncii personalului administrativ și gospodăresc al instituției;
- plata privind arenda bunurilor cu destinație specială;
- impozitele și taxele calculate în conformitate cu legislația în vigoare;
- cheltuielile privind protecția muncii;
- cheltuielile de reprezentanță, de poștă și telegraf, de judecată, de audit, consultative și de alt gen;
- cheltuielile de deplasare în interes deserviciu;
- cheltuielile pentru acțiunile de ocrotire a sănătății, organizarea timpului liber și odihnei angajaților;
- cheltuielile pentru procurarea literaturii speciale, actelor normative și instructive, precum și abonarea la edițiile speciale necesare în activitate;
- cheltuielile pentru pregătirea și reciclarea personalului;
- achitarea diferitor servicii prestate instituției în conformitate cu contractele încheiate;
- cheltuielile aferente angajării forței de muncă;
- cheltuielile neproductive;
- alte cheltuieli aferente deservirii și gestionării instituției.

Evidența analitică a cheltuielilor generale și administrative se ține pe tipurile lor.

Alte cheltuieli operaționale includ cheltuielile care apar la desfășurarea activității de bază a instituției, dar nu pot fi atribuite la cheltuieli comerciale, administrative și gospodărești:

- lipsurile și pierderile din deteriorarea valorilor materiale și altor active curente constatate la inventariere;
- valoare de bilanț a activelor curente (cu excepția de mărfuri) vîndute sau ieșite prin alte căi și serviciilor prestate (dacă serviciile nu se referă la activitatea de bază) ;

- cheltuielile legate de ieșirea altor active curente;
- amenzile, penalitățile, despăgubirile calculate pentru încălcarea cerințelor legislației fiscale și clauzelor contractuale;
- uzura și cheltuielile privind reparația bunurilor transmise în arendă operațională;
- sumele creanțelor compromise decontate privind avansurile acordate, sumele spre decontare, recuperarea prejudiciului material plata pentru arendă operațională;
- alte cheltuieli operaționale aferente activității operaționale a instituției.

Cheltuielile activității neoperaționale includ cheltuielile suportate de instituție la desfășurarea altor tipuri de activități:

- cheltuielile activității de investiții;
- cheltuielile activității financiare;
- pierderi excepționale.

Cheltuielile activității de investiții apar în urma ieșirii activelor pe termen lung;

- valoare de bilanț a activelor pe termen lung ieșite;
- cheltuielile legate de ieșirea activelor pe termen lung;
- lipsurile și pierderile din deteriorarea activelor pe termen lung constatate la inventariere;

- sumele reducerii de reevaluare aferente activelor pe termen lung ieșite;
- alte cheltuieli aferente ieșirii activelor pe termen lung.

Cheltuielile activității financiare apar în urma modificării mărimii și structurii capitalului, împrumuturilor și creditelor instituției:

- diferențele nefavorabile de curs valutar și de suma aferentă mijloacelor bănești, creanțelor și datoriilor exprimate în valută străină;
- cheltuielile aferente transmiterii cu titlu gratuit a activelor pe termen lung și curente altor întreprinderi, inclusiv valoarea de bilanț a acestor active;
- alte cheltuieli aferente activității financiare a instituției.

Pierderile excepționale apar ca rezultat al evenimentelor operațiunilor rare și netipice, nelegate de activitatea economico-financiară a instituției;

- valoarea de bilanț a bunurilor ieșite ca rezultat al accidentelor, incendiilor, calamităților naturale și altor evenimente excepționale;
- valoarea prejudiciilor din deteriorările bunurilor în urma accidentelor, incendiilor, calamităților naturale și altor evenimente excepționale;
- cheltuielile legate de prevenirea și/sau lichidarea consecințelor evenimentelor excepționale;
- pierderile din stoparea activității de bază a instituției în urma evenimentelor excepționale.

Pierderile excepționale se reflectă la cheltuieli cu condiția că există documente care confirmă producerea evenimentului excepțional:

Actele comisiilor de lichidare a consecințelor calamităților naturale:

- în cazul cutremurelor de pământ, secetelor, inundațiilor, uraganelor, eroziunii solurilor, epizootiilor etc;
- actele serviciului antiincendiar de stat – în cazul incendiilor;

- actele poliției rutiere și/sau instanțelor de judecată – în cazul accidentelor rutiere;
- actele poliției și/sau deciziile instanțelor de judecată – în cazul furtunilor;
- actele și calculele companiilor de asigurări – la determinarea sumelor despăgubirilor de asigurare;
- procesele-verbale de decontare a mijloacelor fixe la lichidarea acestora și la determinarea valorii realizabile nete a bunurilor materiale obținute;
- actele experților independenți – la evaluarea mărimii pagubelor din pierderea parțială a bunurilor.

Veniturile, cheltuielile și rezultatele sînt reflectate în Raportul privind rezultatele financiare separat pe tipuri de activități ale instituției și pe evenimente excepționale.

2.13. *Impozitul pe venit*

Impozitul pe venit se determină și se plătește conform legislației în vigoare a Republicii Moldova.